

Peter Östman kd ym.

Toimenpidealoite Ilmastorahasto ry:n pääoman tulouttamisesta valtiolle

Eduskunnalle

Valtion kehitysyhtiö Vake Oy perustettiin edellisen vaalikauden aikana. Vaken tarkoituksena oli käyttää valtion omistamista yhtiöistä saatavia myynti- ja osinkotuottoja uuden yritystoiminnan luomiseen. Vuonna 2016 perustettu uusi sijoitusyhtiö ei kuitenkaan tehnyt yhtään sijoitusta, ja sen silloista hallussa olevaa pääomaa ei hyödynnetty mitenkään.

Marinin hallituksen päätöksellä Vake Oy siirtyi valtioneuvoston kansliasta työ- ja elinkeinoministeriön omistajaohjaukseen joulukuussa 2020. Samalla yhtiön nimi muutettiin Ilmastorahasto Oy:ksi. Uuden rahaston tehtävänä on toimia rahoittajana hankkeissa, jotka keskittyvät ilmastonmuutoksen torjuntaan, digitalisaation edistämiseen ja teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen. Vuoden 2020 7. lisätalousarviossa hallitus lisäsi Ilmastorahasto Oy:n jo ennestään merkittävää pääomaa 300 miljoonalla eurolla. Lisäpääomaa varten valtio otti saman verran uutta lainaa. Samalla rahaston hallussa olevan pääoman arvo on noussut yhteensä 3,8 miljardiin euroon.

Hallituksen päätös on ristiriidassa sen itsensä asettaman selvitysmiehen suositusten kanssa. Valtioneuvoston kanslia ja työ- ja elinkeinoministeriö asettivat 17.7.2019 varatuomari, MBA Jouni Hakalan laatimaan selvityksen valtion sijoitus- ja kehitysyhtiöiden rooleista. Tehtävänannossa pyydettiin ratkaisuehdotuksia ja suosituksia suomalaisten yritysten rahoitusmahdollisuuksiin eri kehitys- ja kansainvälistymisvaiheissa valtion toimijoiden päällekkäisyyksien välttämiseksi sekä pääomien tehokkaan käytön turvaamiseksi. Selvitysmies suosittelee, että Vake Oy liitettäisiin Suomen Teollisuussijoitukseen ja että Vakelle annettu pääoma palautetaan valtiolle.

Vaken historia osoittaa, että valtion sijoitusyhtiö on väärä tapa luoda uusia innovaatioita ja kehittää yritystoimintaa. Valtion tehtävä ei ole toimia riskisijoittajana, vaan luoda vakaa toimintaympäristö yksityiselle sektorille. Ilmastotoimia voidaan tukea lisäämällä varoja TKI-toimintaan esimerkiksi energiasektorilla.

Ilmastorahaston noin 3,0 miljardin euron tase muodostuu lähes kokonaan Neste Oyj:n noin 8,3 %:n omistuksesta. Likvidejä varoja toimintansa rahoittamiseen Ilmastorahastolla on käytössään noin 129 miljoonaa euroa (Q3/2022). Vuoden 2022 kolmannen kvartaalin loppuun mennessä Ilmastorahasto oli maksanut sijoituksia rahoituskohteille yhteensä 12,6 miljoonaa euroa. Sijoituskohteita on ilmeisen haasteellista löytää ottaen huomioon, että samoilla sijoitusmarkkinoilla (fossiilivapaa energiantuotanto ym.) liikkuu erittäin paljon yksityistä rahoitusta sekä toisaalta esimerkiksi EU-rahoitusta, kuten NextGenerationEU-elpymisvälineen tukea. Neljännessä lisäta-

Toimenpidealoite TPA 133/2022 vp

lousarviossaan vuodelle 2022 hallitus päätti peruuttaa Ilmastorahastolle tehtävän 100 000 000 euron pääomasijoituksen, joka oli myönnetty siirtomäärärahana vuoden 2020 talousarviossa.

EU:n "do no significant harm"-periaatteen käyttäminen yhtenä Ilmastorahaston sijoituspäätösten kriteerinä mahdollisesti rajaa pois investointeja esimerkiksi ydinvoimaan. Ilmastorahastosta voisi saada enemmän hyötyä, mikäli sen rahoituskohteiden tulkintaa laajennettaisiin kattamaan myös esimerkiksi maa- ja metsätalouteen kytkeytyvät hankkeet sekä huoltovarmuuden ja Suomen kriisinkestävyiden parantamiseen tähtäävät hankkeet. Kriisinkestävyiden vahvistaminen on linjassa "do no significant harm" -kriteeristön tavoitteen 2: ilmastonmuutokseen sopeutuminen kanssa. Tämänhetkisillä rahoituskriteereillä ja nykyisessä rahoitusmarkkinatilanteessa näyttää siltä, että Ilmastorahastolla on käytössään enemmän sijoituspääomaa kuin se pystyy kestävästi sijoittamaan.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että Ilmastorahaston nyt hallinnoimat Neste Oyj:n osakkeet siirretään takaisin valtioneuvoston kanslian omistukseen. Tämä tarkoittaisi 8,3 %:n Nesteen omistusosuuden siirtoa valtioneuvoston kanslialle. Vuonna 2021 valtion osinkotuotot Neste Oyj:stä olivat 279 miljoonaa euroa. Mikäli Neste oy:n osinkotuotot ovat vuonna 2023 samaa suuruusluokkaa kuin vuonna 2021, lisäisi muutos valtion osinkotuottoja vähintään 60 miljoonalla eurolla.

Aloite sisältyy kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin vuodelle 2023.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Ilmastorahasto ry:n pääoman palauttamiseksi valtioneuvoston kanslialle sekä selvittää mahdollisuudet laajentaa Ilmastorahaston sijoituskriteereitä.

Helsingissä 18.11.2022

Peter Östman kd
Sari Essayah kd
Antero Laukkanen kd
Päivi Räsänen kd
Sari Tanus kd